

OKÉNKO

D O F A R N O S T I

V Y D Á V Á F A R N O S T S V . V Á C L A V A V L E T O H R A D Ě

Ročník XXVI.

Leden 2017

číslo 1

Návrat

Jsou mezi mými verši takové
s nimiž se nemohu smířit
míjejí léta
nemohu se s nimi smířit
a nemohu se jich zřít
jsou špatné ale jsou moje
já jsem jim dal život
žijí opodál mne
lhostejné mrtvé
ale nadejde okamžik kdy všechny
sběhnou se ke mně
ty zdařilé i ty nezdařilé
zmrzačené i dokonale
posměchem zahrnuté i odmítnuté
sběhnou se do jednoho
a vrátí se ke mně
abych snad neumíral
opuštěn

Tadeusz Różewicz

Úvodem

Do nového roku vstupujeme pokaždé s bohatstvím načerpaným v Adventu a Vánocích. Letos si také připomínáme Chartu 77. Chartisté upozorňovali na nedodržování zákonů, které náš stát podepsal. Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných se zastával pronásledovaných, i když členům Výboru hrozila těžká újma. Jak bychom tedy my v dnešní svobodě mohli mlčet tam, kde se děje něco špatného? Platí to i pro život církve, jsme její kost a její maso. Z lásky k ní a k její Hlavě - Kristu máme povinnost se slušně a čestně stavět proti všemu nezdravému v našem organismu. Dnes, za římského biskupa Františka, je i v církvi snadnější říkat pravdu. Upřímnou snahou o porozumění a dobré soužití začínáme každý od sebe a ve vlastní rodině. /v

OZVĚNA VÁNOC

Vánoce máme už jen ve vzpomínkách. My se na ně ale můžeme podívat „shora“, z výše dvou tisíc let. Víme, jak to s Ježíšem dopadlo, víme, jak to s Ježíšem dopadá dnes. Je tam hodně shodného. Tehdy ho většina lidí zavrhla; chtěli IHNED vytoužené království. A co dnes? Nic nového, opět lidé chtějí ráj na zemi IHNED. Mezi námi křesťany pak jsou zase lidé, kteří pochybují. Ať je jim útěchou Jan Křtitel. Před smrtí se nechává ptát u Ježíše, zda on je očekávaný Král, nebo mají očekávat někoho jiného? U Křtitele otázka takřka neodpustitelná! Jenže Ježíš na to odpovídá: Veliký muž je ten Jan! Nemějte proto strach, vy pochybovači!

Jan trpí; sedí ukován v řetězech o hladu a žízní ve vlastních výkalech... On, kterého poslouchaly zástupy. Ani jako učedníka si ho Ježíš nevyvolil! Teď ho čeká poprava. Proč mocný Ježíš nezakročí, proč nepomůže? Kolik je i mezi námi trpících tělesně i duševně?! Kolik lidí proto ztratí víru? Z Vánoc pak zůstávají ještě Josef a Maria. On říká PROČ, ona JAK...? Oba ale vytuší, že koná sám Bůh, že oni nemusí všechno pochopit, že je to všechno náročné, leč úžasné, nic IHNED. Kéž to vytušíme i my! Jan Rybář

Život je radostná spoluúčast na zázraku bytí.

Václav Havel

Otče náš,
ty, který jsi milosrdný, smiluj se nad námi
a vlož do našich srdcí porozumění
a umění naslouchat,
učit se a vyučovat,
střežit a konat
a láskou naplnit všechna slova učení své Tóry.
židovská modlitba

Přáli bychom si, aby právo na důstojnou existenci měli i ti, kteří žijí s postižením nebo duševní nemocí, lidé opuštění a staří, ti, kteří mají jinou barvu pleti nebo jiný způsob života, ti, kteří se ocitli v nouzi nebo je zastihla zákeřná nemoc.

Olga Havlová

Rabín Richard Feder je jediný, koho jsem poznal a o němž bych mohl s čistým svědomím prohlásit, že to byl člověk svatý... Byl to člověk neobyčejně laskavý, veskrze tolerantní, bytostně český...

Naposledy jsem se s ním sešel několik měsíců před jeho smrtí v hotelu Central, kde bydlíval. Jako vždy vzpomínal na mé rodiče a vyptával se na mne. O sobě neřekl ani slovo. Nakonec mne vzal za ruku, podíval se mi do očí a otázal se: „Otoušku (tak mi říkala jenom maminka), jsi dobrým židem?“ – „Nejsem, pane doktore,“ přiznal jsem po pravdě. Pohladil mne po tváři. „Tak buď aspoň dobrým člověkem!“

Ota Ornest

**POSELSTVÍ ŘÍMSKÉHO BISKUPA
FRANTIŠKA K 50. SVĚTOVÉMU
DNI MÍRU (1. ledna 2017)**

Nenásilí jako styl mírové politiky

1. Na počátku nového roku odevzdávám svá upřímná mírová přání lidem a národům celého světa, hlavám států a vlád, jakož i zodpovědným za náboženská společenství a za různé složky občanské společnosti. Přeji mír každému muži i každé ženě, chlapcům i děvčatům a prosím za to, aby obraz každého člověka k Boží podobě nám umožnil uznávat jeden druhého jako posvátný dar obdařený nesmírnou důstojností. Respektujeme tuto „nejhlubší důstojnost“ především v situacích konfliktů a učiňme z aktivního nenásilí svůj životní styl.

Toto je poselství k 50. Světovému dni míru. V tom prvním se blahoslavený Pavel VI. obrátil ke všem národům, nejen ke katolíkům, jasnými slovy: „Konečně se velmi jasně ukázalo, že mír je jedinou opravdovou linií pro lidský pokrok (nikoli směřování ke ctižádostivým nacionalismům, nikoli násilná dobývání, nikoli represe vedoucí k falešnému občanskému řádu).“ Varoval před „nebezpečím uvěřit, že mezinárodní spory nejsou řešitelné cestou rozumu, to znamená jednáními založenými na právu, spravedlnosti a rovnosti, ale jen odstrašujícími a smrtelnými silami.“ Oproti tomu citoval encykliku *Pacem in terris* svého předchůdce Jana XXIII. a zdůrazňoval „význam míru a lásky k míru založenému na pravdě, spravedlnosti, svobodě a lásce.“ Oslovuje nás aktuálnost těchto slov, jež nejsou dnes méně důležitá a méně naléhavá než před padesáti léty.

Při této příležitosti bych rád uvažoval o *nenásilí jako stylu mírové politiky* a prosím Boha, aby nám všem pomáhal čerpat nenásilí z hloubi našich pocitů a osobních hodnot. Kéž láska a nenásilí určují způsob, jímž jednáme jedni s druhými ve svých vztazích mezosobních, společenských i mezinárodních. Když oběti násilí dokážou odolat pokušení pomsty, mohou být nejdůvěryhodnějšími strůjci nenásilných procesů při vytváření míru. Od místní každodenní úrovně až po celosvětový řád se může nenásilí stát stylem charakterizujícím naše rozhodování, naše vztahy, naše jednání i politiku ve všech jejich formách.

Rozbitý svět

2. Zatímco minulé století poznalo devastaci způsobenou dvěma vražednými světovými válkami, zakusilo hrozbu nukleární války a velké množství jiných konfliktů, dnes se bohužel potýkáme se strašnou rozkouskovanou třetí světovou válkou. Není snadné poznat, zda současný svět je násilný

více nebo méně než včera, ani zda moderní komunikační prostředky a mobilita, jež naši epochu charakterizují, zvyšují naše vědomí o násilí, nebo nás na něm činí závislejšími.

V každém případě toto „rozkouskované“ násilí uplatňované různými způsoby a na různých úrovních vyvolává obrovská utrpení, jichž jsme si dobře vědomi: války v různých zemích a na různých kontinentech, terorismus, zločinnost a nepředvídatelné ozbrojené útoky, zneužívání migrantů a obětí obchodu s lidmi, ničení životního prostředí. Jaký to má účel? Umožňuje násilí dosáhnout cílů trvalé hodnoty? To vše, čeho dosáhne, nevede to snad k rozpoutání odplaty a ke smrtícím konfliktům, z nichž má prospěch jen několik „válečných pánů“?

Násilí není lékem pro náš rozbitý svět. Odpovídat na násilí násilím vede v nejlepším případě k násilným migracím a k nesmírným utrpením, protože velké množství zdrojů se určuje pro válečné účely a odebírá se z každodenních potřeb mladých, rodin v těžkostech, starých, nemocných a velké většiny obyvatel světa. V horších případech může vést k fyzické i duchovní smrti mnohých, ne-li úplně všech.

Radostná zvěst

3. I Ježíš žil v násilných dobách. Učil, že pravým bitevním polem, kde se střetává násilí s mírem, je lidské srdce: „Z nitra totiž, ze srdce lidí, vycházejí špatné myšlenky“ (Mk 7,21). Tváří v tvář této skutečnosti však Kristovo poselství nabízí radikálně pozitivní odpověď; on neúnavně kázal bezpodmínečnou Boží lásku, která přijímá a odpouští, a učil své žáky milovat nepřátele (srov. Mt 5,44) a nastavit druhou tvář (srov. Mt 5,39). Když těm, kdo obviňovali cizoložnici, zabránil, aby ji kamenovali (srov. Jan 8,1-11) a když v noci před svou smrtí řekl Petrovi, aby skryl meč do pochvy (srov. Mt 26,52), vytýčil Ježíš cestu nenásilí, po níž šel až do konce, až na kříž, a skrze níž zjednal pokoj a zničil nepřátelství (srov. Ef 2,14-16).

Proto ten, kdo přijímá Ježíšovu radostnou zvěst, dokáže rozpoznat násilí, jež v sobě nosí, nechá se uzdravit Božím milosrdenstvím a sám se stává nástrojem smíření, jak k tomu nabádá svatý František z Assisi: „Pokoj, který hlásáte ústy, mějte ještě hojněji ve svých srdcích.“

Být pravými Ježíšovými učedníky dnes znamená přijmout i jeho výzvu k nenásilí. Ta – jak prohlašoval můj předchůdce Benedikt XVI. – „je realistická, protože chápe, že ve světě je *příliš* násilí, *příliš* nespravedlnosti, a tuto situaci nelze překonat jinak než tím, že se vyváží láskou *navíc* a dobrem *navíc*. Toto „*navíc*“ pochází od Boha.“ A velmi naléhavě dodává: „Nenásilí není pro křesťany pouhým taktickým chováním, ale způsobem bytí jejich osoby a postojem toho, kdo je *natolik přesvědčen o Boží lásce a o její síle*, že nemá strach čelit zlu pouze zbraněmi lásky a pravdy. Láska k nepříteli utváří jádro „křesťanské revoluce.“ Evangelní příkaz *milujte své nepřátele* (srov. Lk 6,27) je oprávněně považován za „*magnu chartu* křesťanského nenásilí“; nespočívá v tom, „že se zlu vzdáváme...“, ale v tom, že na zlo odpovídáme dobrem (srov. Řím 12,17-21), a tím rozbíjíme řetěz nespravedlnosti“.

Mocnější než násilí

4. Nenásilí se mnohdy chápe ve smyslu odevzdání, neangažovanosti a pasivity, ale ve skutečnosti tomu tak není. Když Matka Tereza za přebírala v roce 1979 Nobelovu cenu míru, vyhlásila své jasné poselství o aktivním nenásilí: „V naší rodině nemáme zapotřebí bomb, zbraní a ničení pro přinášení míru, ale pouze potřebujeme být spolu a navzájem se milovat. ... A můžeme přemoci všechno zlo, které je ve světě.“ Vždyť síla zbraní je klamná. Zatímco obchodníci se zbraněmi dělají svou práci, jsou zde ubozí strůjci míru, kteří jen proto, aby pomohli jednomu člověku, pak dalšímu, dalšímu a dalšímu dávají svůj život.“ Pro tyto strůjce míru je Matka Tereza „symbolem a ikonou našich časů“. Ke své velké radosti jsem ji v září 2016 prohlásil za svatou. Vyzdvihl jsem její vstřícnost vůči všem, „přijetí a ochranu lidského života, života nenarozeného, opuštěného i vyskartovaného. ... Skláněla se k lidem u konce, kteří byli ponecháni podél cest, aby zemřeli, a uznávala důstojnost, jakou jim Bůh dal. Nechala svému hlasu dolehnout k mocným této země, aby poznávali své viny za zločiny - za zločiny! - chudoby, kterou způsobili oni sami“. Odpovědí na to bylo její poslání - a v tom zastupuje tisíce a dokonce i miliony lidí - jít obětem naproti s velkodušností a oddaností, dotýkat se každého zraněného těla a uzdravovat každý zlomený život.

pokračování na str. 11

TÍ, KTORÍ BRÁNIA REFORMÁM, VEDÚ CIRKEV KU KOLAPSU

Peter Macsovszky, spisovateľ a publicista

Katolícka cirkev - tak ako každá oblasť spoločenského života - je bojiskom medzi konzervatívnymi a reformnými skupinami. Otázka zmien sa stala obzvlášť páľčivou po nástupe pápeža Františka. O situácii na Slovensku sme sa porozprávali s farárom Karolom Moravčíkom (1952).

Cirkevná vrchnosť si údajne želá, aby ste odišli z Devínskej Novej Vsi, kde dlhodobo pôsobíte. Aké dôvody uvádzajú?

Vraj je dôležité, aby som odteraz pôsobil v obci s menším počtom ľudí a aby sa na doterajšom pôsobisku zmenil pastoračný prístup, teda spôsob práce a prístup cirkvi k ľuďom.

Máte pocit, že za týmito dôvodmi sa skrýva aj niečo iné?

Zaiste. V mojom veku nie som nepopísaný list papiera a za roky mojej činnosti pritiahol som na seba veľa vďaky i odmietania.

S Františkom Mikloškom ste pod názvom *Radosť evanjelia na Slovensku* zostavili zborník (vyšiel v roku 2015 vo vydavateľstve Hlbiny) o situácii katolíckej cirkvi na Slovensku. Aké boli reakcie?

Zo strany viacerých cirkevných predstaviteľov na Slovensku nastalo mlčanie až ostré odmietnutie. Medzi ľuďmi však kniha vyvolala veľký záujem, a čo si zvlášť cením, najmä medzi veriacimi katolíckmi, ktorým cirkevná a duchovná problematika nie je lahostajná. Viacerí čitatelia knihy mi povedali, že často hľadali slová, ktorými by vystihli situáciu, v akej sa nachádzame, a v tejto knihe to našli. Teraz jasnejšie vidia príčiny duchovného dusna a ideovej uzavretosti a súčasne sa cítia byť povzbudení angažovať sa za vízie pápeža Františka.

Pápežovo poslanstvo nemožno inak chápať ako výzvu k radikálnym zmenám. Prípomína to časy perestrojky. Teoreticky každý bol za reformy, no v praxi ich málokto realizoval. Potom prišiel kolaps.

Zatiaľ nevidno signály, žeby sa najviditeľnejší predstaviteľ cirkvi na Slovensku jasne hlásili k programu pápeža Františka. Jeho hlavné texty sú preložené do slovenčiny, ale podnety na zmenu sa odbavujú tým, že cirkev žije v kontinuite svojej tradície a novoty súvisia len s naturelom jednotlivých aktérov. To je obrovské zjednodušenie, v takom poňatí tradície aj Boh je mŕtvy a mrŕtvy, a nemá nám čo povedať. Kolaps v cirkevnom a náboženskom prostredí ale prebieha inak ako v prípade politicko-ekonomickej moci. Určite aj v cirkvi sú ľudia, ktorým ide o moc a finančné zdroje, ale väčší problém je s tými, ktorí sa pojmom pravdy oháňajú ako kladivom. A keď sa tvrdí bránia reformám (povedané s Františkom, keď sa bránia radosti evanjelia), vedú cirkev ku kolapsu.

Žeby aj katolícku cirkev čakal kolaps?

Kolaps hrozí najmä regionálne; jednotlivé farnosti, biskupstvá a krajiny sú veľmi rozdielne.

K problémom postkomunistických krajín patrí, že tzv. cirkevné elity si dlho namýšľali, že naše miestne cirkvi sú lepšie, viac veriace ako na Západe. Ale to, čo pred rokom 1989 bolo v našich krajinách na cirkvi najkrajšie, vidieť nechcú. Cirkev v komunistických krajinách prežila bez financií a slobodných štruktúr najmä vďaka spontánnym aktivitám mnohých obetavých ľudí. Stala sa symbolom slobody, múdrosti a ľudskosti. Namiesto toho, aby sme túto skúsenosť cirkvi rozvinuli v demokratických podmienkach, zamerali sme sa predovšetkým na obnovu budov a štruktúr. Ľudia však omnoho viac potrebujú motivujúcu spiritualitu a blízke spoločenstvá. Pokladám za dôležité, aby sme ľudí nenechali napospas vlastnej samote alebo rôznym čudákum, a aby cirkev bola, ako hovorí František, cirkvou ľudu.

V spomínanom zborníku uvádzate, že mnohé závisí od miesta, kde ten-ktorý kňaz študoval. Inak sa správajú tí, čo sa vzdelávali v Ríme a zasa inak tí, ktorí zostali na Slovensku. Vy ste študovali v Rakúsku. Inšpiroval vás tamojší pobyt ku kritickému pohľadu na cirkevný život?

V Ríme treba rozlišovať kvalitné univerzity a školy patriace pod gesciu zvláštnych cirkevných hnutí. Školy pod dohľadom cirkvi na Slovensku sa akoby uspokojili s tým, že vôbec jestvujú, a málo si dávajú za cieľ byť vzorom medziludských vzťahov, duchovnej kultúry a intelektuálnej náročnosti. V Rakúsku je teologické vzdelávanie na najvyššej úrovni. Teológiu tam študujú stovky ľudí, mužov i žien. Ja som popri činnosti v Bratislave mohol študovať na Viedenskej univerzite, na Inštitúte základného teologického výskumu, kde sme sa venovali konfrontácii kresťanskej teológie so súčasnými filozofiami, politikou a kultúrou. V absolútne slobodnej diskusii. Teológia sa musí pýtať, čo dnes znamenajú základné východiská viery a jej zdrojov - rôzne tradície, samotná Biblia, tradované cirkevné názory atď. Ak to nerobí, stáva sa paródiou seba samej.

Prečo konzervatívnejšia časť cirkvi stále odmieta pochopiť a realizovať Kristovo poslanstvo chudoby, jednoduchosť a solidarity?

Keďže v náboženstve ide o najsvätejšie veci života a najvnútornejšiu sféru človeka, a človek súčasne o týchto veciach potrebuje komunikovať a žiť to s inými, vytvára si k tomu určitý inštitucionálny, rituálny, ideový servis. To je normálne. Táto služba viery a jej žitiu má však tendenciu izolovať sa a absolutizovať. Konzervatívci sú potom dvojakeho typu. Tí, ktorí zdravo konzervatívne zabraňujú úletom a bláznovstvu pod pláštikom viery a vždy znova aktualizujú jadro - v prípade kresťanstva to Kristovo poslanstvo jednoduchosť a solidarity v mene oslobodzujúceho Boha. A potom konzervatívci, ktorí sa stratili v systéme. Týchto ľudí však možno považovať takmer za neveriacich alebo za náboženských materialistov alebo za jedincov, ktorí pripomínajú Dostojevského Veľkého inkvizítora

odmietajúceho živého Krista. K tomu sa pridávajú individuálne hriechy ako túžba po moci, strach o seba, neochota zdieľať život s inými. Všetko prejavy odcudzenia od Boha i od ľudí. Správnejšie je to nenazyvať konzervatizmom, ale zradou ľudskosti i viery.

Použili ste slová „úlety“ a „bláznovstvo“. Čo tým myslíte?

Dostal som viacero reakcií na knihu "Radosť evanjelia na Slovensku". Citujem jednu čitateľku, ktorá napísala: „Namiesto náboženského života reagujúceho na výzvy doby máme na Slovensku živé prejavy pietizmu, primitívneho cirkevnictva, banálnej, miestami až vulgárnej nábožnosti. Prezentácia katolíckej cirkvi na Slovensku vyvoláva u mnohých ľudí, najmä z intelektuálneho prostredia, odpor - vnímajú priemernosť, uzavretosť, zastaraný neoslovujúci jazyk, chýbajúci cit pre človeka, často povýšenecké správanie, polovzdelenosť, nerozhľadenosť, neochotu k rastu, odmietanie kultúry a vonkajšieho sveta. Duchovný život mnohých veriacich je povrchný, chýba hĺbka vnútorného života, s čím súvisí neschopnosť rozlišovania, čoho dôsledkom je odchod mnohých do rôznych foriem falošnej duchovnosti, do pochybných spoločenstiev samozvaných prorokov a pod.“

Táto čitateľka zhrnula všetky podstatné úlety a bláznovstvá, ktoré sa dnes prezentujú ako „život“ cirkvi, hoci je to burina.

Akí ľudia predstavujú túto „burinu“?

Viacerí aktéri týchto úletov sa, žiaľ, v našich podmienkach prezentujú ako praví zástupcovia kresťanov. Tá čitateľka pomenovala aj ľudí, ktorí sú za toto zodpovední: Povýšeneckí úradníci systému. Pápež František sa nedávno vyjadril, že túži po otvorenej, chápacej cirkvi, ktorá by sprevádzala zranených ľudí. S tzv. ultrakonzervatívcami má problém, lebo na všetko hovoria - nie. Nechce s nimi konflikt, ale pôjde svojou cestou. Dúfam, že aj na Slovensku sa nájde dosť ľudí, ktorí sa pridajú.

SME; 16.7. 2016

CHARTA 77

Článok Jiřího Peňáse z Respektu
- pred dvaceti lety.

Právo na revoltu

Sedm let po listopadu je jubilující Charta 77 historií. Jenže lidský život a lidská paměť nejsou strukturovány jen podle dějepisných mezníků. Právě v prostředí disentu, v esejích Milana Šimečky, v úvahách o „paralelní polis“ Václava Bendy atd., se hovoří o malých osobních dějinách jednotlivce, jež mohou vyčnívat z neosobní kádě „velkých dějin“, mohou se jim dokonce vzepřít a přesáhnout je do prostoru, ve kterém se jednotlivec svobodným činem stává správcem a hegemonem svého osudu. Vedle všech možných, čím dál tím více mizících politických souvislostí má donkichotské gesto několika stovek původních signatářů své místo především v dějinách osobních revolt - právě v onom přesahování individuálních dějin jednotlivce do dějin celku. Lze

snad dnes říci, že je docela pravděpodobné, že k jakési formě státního puče by na konci roku 1989 tak jako tak došlo. Jisté však je, že kdyby nevznikla Charta, byly by naše dějiny posledních dvaceti let s jejich koloběhem sjezdů a pětiletěk nesnesitelně ostudné. Nebýt Charty, člověk by si ji při zpětném pohledu musel aspoň vymyslet.

Problémy ghetta

Předmětem řady úvah a polemik je sama zárodečná idea Charty, stojící na zdánlivě minimalistickém (pro někoho však i tak příliš radikálním) programu, který spočíval v důrazu na morální element v politickém jednání. Vzpomeneme-li si na letargickou, márníční atmosféru konce 70. let, kdy se zdálo, že stav je na desetiletí utužen a zmrazen, těžko hledat alternativu k tehdejší taktice. Byl v ní jisté od začátku obsažen velký rozpor: na jedné straně směšnohrdinské a do jisté míry i „pokrytecké“ trvání na legalitě, „vzetí režimu za slovo“, výzva k dialogu, a dokonce jakási státotvornost - a na straně druhé nehoráznost podstaty režimu, se kterým přece nestálo za to jednat, neboť šlo o vládu satrapů a vlastizrádců, kteří zemi jen huntují a asiaticizují.

Charta však vznikla a pak dlouho existovala jako počtem marginální skupina osudem i psychickým založením „nestandardních“ občanů. Jejich eventuální hlasité výzvy ke změně podstaty režimu by tehdy zněly jako ryzí bláznovství, možná i (a to nejen na politbyru) jako drzá provokace. Tak už to novodobý vývoj v našich zemích zařídil. Údajná hluboká demokratičnost českého národa zde sklízela ovoce své odvrácené strany: stádnosti a nechoty pálit si prsty za věci, které nepřinášejí bezprostřední účinek. Za českými disidenty nestály zkušenosti z cyklických dělnických bouří jako v Polsku, kde opoziční skupiny intelektuálů programově spolupracovaly s dělnictvem (např. Výbor na ochranu dělníků, jenž připravoval vznik Solidarity). Taková aliance byla v našich poměrech vskutku jen těžko představitelná. Charta měla navíc jen minimální odezvu na Slovensku, kde se obdoba české politické opozice téměř nevyskytla - lidé tam však aspoň nepřestali chodit do kostela. S výjimkou undergroundu a jistých uměleckých kruhů z tzv. šedé zóny u nás de facto nikdy nedošlo k hlubšímu, natož pak akceschopnému spojení opozičních „center“ s konzumně relativně uspokojenou společností.

Příležitost k činu

Mýtem by však bylo tvrdit, že koncept nepolitické, legalistické politiky zůstával jedinou a závaznou chartistickou metodou komunikace s režimem. To, co bylo koneckonců jasně od začátku, se ve druhé polovině 80. let již začalo v dokumentech Charty vyslovovat nezakrytě: na pořadu dne je „nenásilný boj“ za demontáž systému a výzva, aby se občané „vzpamatovali do své svobody“. Pravda však také je, že konkrétní postup při blížícím se střetu s mocí vypracován nebyl. Dlouhodobé

volání na poušti mělo za následek další pověstný jev disidentského života: zabydlenost „v pravdě“, výlučný pocit, který měl přerůst v profesionální a mesiášskou nadutost „svědomí národa“. To mohlo být pozorovateli u mnohých opozičníků (zvláště u těch vypadlých z marxistického hnízda) vnímáno jen jako návrat k dřívějšímu statutu „majitelů klíčů“. Je však spravedlivé říci, že vědomí právě tohoto syndromu vyprovokovalo velkou část diskusí uvnitř disidentského ghetta. Dodnes je zajímavé číst tehdejší texty (například polemiku kolem Pithartovy stati Pokus o vlast, v nichž se tak často opakuje až obsedantní hrůza z elitářství, z přílišného vyčlenění a vzdálení od denní, věru nehrdinské praxe obyčejných občanů. I jedno z nejlepších dramatických děl Václava Havla, Largo desolato, je skvělým sebeironickým portrétem rozporuplného stavu onoho intelektuálního nádeníka pravdy a naděje. Dílo Ludvíka Vaculíka lze zase charakterizovat jako zprávu o tom, jak ve stavu obklíčení, bezmoci, ale i „společenských“ závazků vyvzdurovat svůj vlastní svobodný prostor.

Síla podpisu

Charta 77 však má ještě další, ne vždy připomínaný rozměr: podpisy osobností, jakými byli Jan Patočka, Václav Černý, Jaroslav Seifert, znamenaly vyjádření kontinuity novodobé opozice s humanistickou tradicí masarykovské první republiky. Pro tyto muže, tvořící - řečeno bez patosu - páteř našich duchovních dějin, představovalo vystoupení s Chartou ještě jedno, pozdní potvrzení jejich celoživotní věrnosti a připravenosti k činu.

Tyto exkluzivní podpisy měly svůj stejný cenný doplněk v rozhodnutích obyčejných „pěšáků“ Charty, osob do té doby neznámých, o to více pak vystavených režimní represí. S možností takto radikálně vystoupit z řady, připojit se k Chartě, se do znormalizovaných Čech vrátila příležitost konkrétního mravního, a tím i politického gesta. Odhodlali se k tomu jen nemnozí, důležitá však byla už samotná skutečnost, že ta riskantní šance tu je. V Patočkově často omílané větě, „že věci, pro které se eventuálně trpí, jsou ty, pro které stojí za to žít“, je obsažena reálná životní situace, spojená např. s pocitem vnitřního osvobození po podpisu (mluví o tom nejen signatář) nebo jen s vědomím, že člověk není se svým prožitkem mizérie zcela sám. Jak známo, listopadový vývoj šel jiným, konvenčnějším politickým směrem, než nabýzely především mravní a idealistické postuláty Charty. Jenže intelektuál by koneckonců nikdy neměl být ten, koho zdobí bobkový věnec vítěze. Jeho role je totiž v něčem jiném: například i v obhajobě práva na každodenní odpovědnou existenci.

Naděje znamená doufat, když jsou věci beznadějně, jinak to vůbec není ctnost. Naděje je schopnost být dobré mysli v okolnostech, které jsou zoufalé.

Gilbert Keith Chersterton

Málokdy a málokdo vzpomene, že mezi těmi, kdo „byli u toho“, když měla přijít Charta 77 na svět, byl i Roger Errera. Jeho osobnost je natolik bohatá a inspirující, že stojí za připomenutí.

Tento Pařížan, brilantní právník a zanícený zastánce vlády práva, pomáhal disidentům od roku 1973. Jakožto člen prestižní francouzské Státní rady (instituce s podobnou rolí jako u nás Ústavní soud) přijížděl do Československa pravidelně od roku 1973.

Tehdy na Vánoce 1976 byl opět v Praze. Byl návštěvou u spisovatele Jana Vladislava. A tam, v bytě na Bělohorské v Praze 6, se v předvečer vyhlášení Charty 77 sešli Václav Havel, Ludvík Vaculík, Pavel Landovský a Jan Patočka k poradě před tím, než to všechno začne.

Na ten večer později vzpomínal se stylem sobě vlastním. Tedy neokázale, bez velkých detailů. Nevím, kolik tam bylo dalších návštěvníků, ale Roger byl „u toho“.

Roger Errera byl člověk věrný. Diskrétní, zůstal nablízku i v pozdějších letech. Pomáhal radou, organizoval, dodával literaturu i kontakty. Jakožto expert na ústavu přijížděl do Prahy a do Brna i dlouho poté, co se k nám vrátila svoboda v roce 1989. Byl to on, kdo jako první vydával knihu textů Václava Havla ve Francii. Byl to on, kdo se setkával s Otokarem Motejlem, s Pavlem Rychetským i s mnoha dalšími, kteří pomáhali vrátit právní stát do naší země a připravovali integraci naší země do evropských institucí.

Proč to všechno dělal? V roce 2009 v rozhovoru pro francouzskou redakci Českého rozhlasu o té době uvažoval takto:

Inspirovala mě myšlenka svobody, kterou za tak vysokou cenu dokázali skladem státním postojem uhájit spisovatelé, skladatelé, umělci, a to právě proti režimu, který usiloval veškerou svobodnou kulturu udusit. V režimu, který chtěl lidi navíc obrát o minulost. A Jan Vladislav v mých očích dokázal, že lze říci ne. Na jeho postoji jsem na vlastní oči viděl, že lze odmítnout podílet se na lži i v tak těžké chvíli. Lze odmítnout sloužit režimu, který zotročuje. Takové jednání je příkladem, který neplatí pouze pro minulost, ale promlouvá k nám v přítomnosti a má co říci i pro budoucnost. Roger Errera měl pravdu. Stal se svědkem zápasu o svobodu. Byl u toho, když lidé riskovali, aby svoboda a právní stát nezůstaly jenom na papíře. Žil přitom osobně tak, že slova o solidaritě, pomoci a přátelství nezůstala pláňmi.

Rogerovi by dnes bylo 83 let. Teprve při seminářích, které uspořádali přátelé po jeho smrti a na nichž jsem dostal čest vystoupit, jsem si spolu s mnoha dalšími uvědomil, kolik nenápadné práce vykonal a kde všude působil. Byl ale tak diskrétní, že jsme si o nich mohli v plné šíři promluvit teprve ve chvíli, kdy už mezi námi nebyl. Jeho zápal a jeho věrnost zůstávají inspirací dodnes.

Až budeme jednou přemýšlet, co má smysl dělat a čím se zabývat nebo kde se nasadit, budou mi rezonovat jeho slova: umět říci ne. To může promlouvat nejen k naší době, ale i k těm, kdo přijdou po nás. Roger Errera to věděl. A vpravdě se mimořádně významenal.

Pavel Fischer

BISKUP SE ZASTÁVÁ PRODAVAČŮ

Předseda Rady České biskupské konference Václav Malý doporučil nadnárodním obchodním řetězcům v Česku, aby se zabývaly podle něj nepřiměřeně nízkým ohodnocením některých zaměstnanců. Prostor pro zvýšení mezd řetězce nepochybně mají, protože spolu s útratami lidí v maloobchodě se prodejci rychle zvyšuje obrát i zisk. „Nemůžeme než naléhavě doporučit, aby se vlastníci korporací o část nadstandardních výdělků podělili se svými nedocenenými zaměstnanci, vždyt 'hoden je dělník své mzdy!', připomíná evangelista příběh o boháči a Lazarovi v Lukášově evangeliu.“

Malý s využitím čísel Českého statistického úřadu poukazuje na to, že prodejce potravinářského zboží bral koncem loňska v průměru 13.438 korun hrubého, což po odečtení povinných odvodů dává výdělek na hranici chudoby. Desetina nejhůře placených prodavačů v potravinách brala v první polovině letoška méně než 113 procent minimální mzdy, když před pěti lety to bylo 127 procent. U pokladníků tento podíl letos klesl na 126 procent minimální mzdy ze 139 procent v roce 2011, píše biskup s odkazem na oficiální statistiky. „Mzdová úroveň ve firmě by jistě neměla být tak vysoká, aby podlamovala její konkurenceschopnost. Na druhé straně by však mzdy neměly být tak nízké, aby zaměstnancům a na nich závislým osobám znemožňovaly žít důstojný život.“

Nízké mzdy podle biskupa zakládají podhoubi pro sociální a ekonomické problémy. Zmiňuje práci přesčas na úkor kvality osobního života nebo shánění finančních půjček a riziko propadu prodavačů do dluhové pasti. Nepřiměřeně nízké ohodnocení zaměstnanců se podle Malého netýká celého oboru maloobchodního prodeje, ale právě jen většinou nadnárodních společností. U nich se problém projevuje nejkriklavěji, míní biskup. Většina velkých obchodních řetězců v ČR v poslední době zlepšila hospodaření. Zvyšování mezd zaměstnanců ohlásilo například od počátku července Tesco, od začátku srpna se připojil Penny Market. V březnu a říjnu se podle provozovatelské společnosti Ahold zvyšovaly mzdy zaměstnanců řetězce Albert.

32. MALÉ SYMPOSIUM – TENTOKRÁT O ZRALOSTI OSOBNOSTI

Přibývá výzev - zejména od mladých dospělých - aby psychologové jasně popsali, co znamená zralost osobnosti, a uvedli, jak jí dosáhnout. Je to téma velmi závažné, ale náročné na poskytnutí stručných doporučení.

Jednoduše možno říci, že zralou osobností je člověk, který si dokáže stále uvědomovat, co činí a jakými impulzy je jeho jednání vyvoláno. Je to tedy člověk, který dokáže aspoň krátce dopředu odhadovat následky svého rozhodování, a dokáže kriticky hodnotit své jednání i své prožitky. Stručně lze shrnout, že zralou osobností je ten, kdo je si vědom svých práv i odpovědností a jedná uvážlivě. A co je nejdůležitější - je to člověk, který ví, co chce a nechce v životě, a který má potřebu žít smysluplně a lidsky důstojně.

V indické tradici se život dělí podle dominujících hodnot na čtyři stádia:

V dětství a mládí je to touha po uspokojení tužeb - V mladé dospělosti úsilí o bohatství nebo moc či úspěchy - Ve zralé dospělosti směřování k zodpovědnosti, touha plnit své povinnosti - Ve stáří úsilí o vymanění z tužeb, touha po osvobození a nalezení smyslu existence.

Často uváděný je s věkem člověka spjatý žebříček dominujících životních problémů a úkolů, jejichž objektivní naléhavost i subjektivní prožívání závisí na tom, jak úspěšně jsme je zvládli.

- Do 25 let hovoří o věku **kvalifikace**, který se při neúspěchu mění ve věk **nezakotvenosti**;
- do 35 let jde o věk **kariéry**, který se při neúspěchu stává věkem **rozvratu**;
- do 45 let jde o věk **autority** (výsledků), při neúspěchu věk **zklamání**;
- do 50 let se předpokládá věk **akce (postavení)**, při nezdaru věk **závislosti**;
- do 60 let lze charakterizovat životní dráhu jako věk **hodnoty**, který se při neúspěchu stává věkem **resignace**;
- do 65 let je možný věk **důstojnosti**, ze kterého se při nesplnění osobních očekávání stává věk **cynismu**;

- po 65. roce je před námi věk **moudrosti**; není-li jí dosaženo, stává se toto období věkem **zatrpklosti**; po 75. roce přibývá lidí prožívajících **zoufalství** z úbytku sil a zdraví - a tomu lze čelit jedině **vírou** a přiměřenou **pokorou**, což je tou nejmoudřejší cestou, jaká nám zbývá.

„Představ si, že život je hra, při které žongluješ s pěti míčky. Ty míčky se jmenují práce, rodina, zdraví, přátelé a osobnostní vyrovnanost. A všechny udržuješ ve vzduchu. Jednoho dne ale konečně pochopíš, že práce je míček gumový. Když ti spadne, odrazí se zpátky. Ostatní čtyři míčky - rodina, zdraví, přátelé a osobnostní vyrovnanost - ty jsou skleněné. Když některý z nich upustíš, je nenávratně pryč, rozlomí se a možná i roztrhne. Jakmile ale hru s pěti míčky opravdu pochopíš, bude to začátek rovnováhy v tvém životě.“ (Paterson, J.: Deník)

„Život má charakter cesty. Dozrávání je procesem růstu a vývoje. Tento růst zahrnuje celého člověka: v jeho těle, v jeho emocionalitě, v jeho duševně-duchovní dimenzi. Na cestě lidského dozrávání jde o to, stávat se stále více tím, čím jsem: člověkem! Modelem skutečně zralého člověka je Ježíš Kristus. ... Vyzrálý člověk je prostý, zkrátka takový, jaký je. Chce být otevřený, chce se učit, chce být k dispozici druhým a užitečný pro tento svět. ... Rozhodujícím momentem je růst a osvobodování se od sebestřednosti směrem k světu a k bližním. Lidské zrání je vždy pohybem k vlastní transcendentě, a ta najde úplnou odpověď v Bohu.“ (J. Maureder, SJ.: Zralost není luxus)

Povaha se nemůže rozvinout v klidu a tichosti. Potřebujeme projít zkouškami a trápeními, které nás posílí, vyjasní zrak, inspirují naše úsilí, abychom tak dosáhli cíle. (Hellen Keller)

Nejdále dojde ten, kdo neví, kam jde; ale jde, hledá a nepřeslupuje na místě.

P. F. 2017

Vladimír a Ema Smékalovi

AKTUALITY

BESEDY SE SNOUBENCI A NOVOMANŽELY

(víra není podmínkou)
- každou neděli navečer
na faře.

Poprvé se sejdeme
8. ledna v 18. hod.

Čas setkávání si dohodneme.
Téma:

- k čemu je manželství dobré
- rozdíly mezi mužem a ženou, čím se můžeme navzájem obdarovat
- zamilovanost a láska
- umění komunikace
- pravidla soužití (odpuštění, řešení sporů, hádek ...)
- soužití s rodiči (pravidla, výhody a úskalí)
- hospodaření s penězi
- trávení volného času
- výchova dětí
- obsah manželského slibu
- posílání manželů
- sexualita jako boží dar a most
- příprava na svatební obřad

Romské děti - výstava fotografií Jindřicha Štreita

v orlickém kostele - do konce ledna.
Výstava je zpřístupněna každou neděli od 9:45 do 11:30, nebo po dohodě na tel.: 731 402 236.

Slovo pro děti - při bohoslužbách na Orlici připravuje několik rodin a jednotlivců. Po dobu kázání dětem nabízíme vždy jednu myšlenku z nedělního evangelia nebo čtení. Předškolní děti (zhruba od 3let) budou v sarkristii. V „kuchyňce“ budou školáci (zhruba do 5. třídy).

JAK ŽÍT SPOLU, KDYŽ JSME ROZDÍLNÍ?

Zveme vás na seminář o rozdílech i vzájemnosti v sobotu 14. ledna ve 14 h. v Centru pod střechem.

Budeme otevřeně a s respektem hovořit o způsobu slavení bohoslužeb v naší farnosti. Budeme hledat to, co nás spojuje. Budeme diskutovat možné vylepšení současné praxe.

Program:

Úvod - proč organizujeme seminář
Život v bublinách: Jak různorodost ohrožuje i obohacuje společnost - Josef Bernard
Co ovlivňuje naše očekávání od bohoslužby - Simona Hybšová
Diskuze všech účastníků
Závěrečné shrnutí výstupů z diskuze

Ekumenickou bohoslužbu budeme slavit v neděli 29. ledna v 17 h. v evangel. kostele.

Setkání připravujících přímluvy na bohoslužbu - 10. ledna v 19 hod. na faře.

Setkání rodičů, jejichž děti letos přijmou pozvání ke Stolu Páně - 24. ledna a 28. února ve 20 hod. na faře.

Setkání pečujících o kostely a bohoslužby:

- letohrad. kostela - 16. ledna v 15 hod. na faře
- filiálních kostelů - 30. ledna v 16 hod. na faře
- kostelníci orlického kostela
- 13. února v 17 hod. na faře.

Setkání lektorů - 7. února v 19 hod. na faře.

Setkání podávajících Tělo a Krev Páně:

21. února v 19 hod. na faře.

XXI. CHARITNÍ PLES

v sobotu 4. února v 19.30 v Orlovně.
Zisk z plesu bude věnován na opravu střechy správného střediska v Letohradě. Cena slosovatelné vstupenky je 120 Kč.

Orelský ples - Orlovna 27.1. 2017

Misijní karneval - 26. února v Orlovně.

Duchovní obnova před Velikonocemi s Josefem Kordíkem v sobotu 11. března.

Přátelství Boha křtem přijal

11.12. Rozálie Šubertová
Vojtěch Šubert

Ke vzkříšení jsme vyprovodili

5.12. Václava Šípka 67 let

PODĚKOVÁNÍ

Děkujeme P. Ladislavu Heryánovi za přednášku o Božím milosrdenství a za adventní duchovní obnovu.

Myšlenkami Henri Noumena nám L.H. připomněl, že jsme vyvolení, požehnaní, zlomení a dávající se.

Vyvolení - existuje Někdo, kdo si o mně myslí to nejlepší a má mě rád takového, jaký jsem.

Požehnaní - Hospodin mě rád vidí, dobře o mně mluví a říká, že mě má rád.

Zlomení - každý z nás je nějak zlomen, se svým zlomením je třeba se spřátelit a podřídit ho svému požehnaní.

Dávání - radost a naplnění zažíváme, když žijeme a děláme něco pro druhé.

Základní a největší dar je to, co JSME, co VY-ZAŘUJEME, ČÍM jsme pro druhé.

Život je příležitostí od Boha, abychom se stali tím, kým jsme. Abychom potvrdili svou přirozenost, přijali své bytí, a řekli Bohu: Miluji tě.

ROZHOVORY Z OKÉNKA

Čtvrtý díl sborníku „Rozhovory z Okénka“ přináší rozhovory napsané pro náš farní časopis v letech 2013-2016, a je k dostání za 80 Kč v našich kostelech nebo e-mailem: ivamar-kova@tiscali.cz

ZPRÁVY Z CHARITY

Letohradská farnost pro Sýrii

Začátkem ledna jsme na sbírkový účet Charity ČR odeslali 10.200 Kč. Peníze se vybraly na dobrovolném vstupném při třech vánočních akcích (*Ekumenická bohoslužba 30.10., Adventní koncert 4.12., Zpívání u jeslí 26.12.*) a jsou určeny na pomoc lidem, „zasazeným“ válkou v Sýrii.

Občanská válka v Sýrii vstupuje do svého šestého roku. Vyžádala si už 470.000 obětí na životech, 4,6 milionů Syřanů uprchlo ze země, dalších 6,6 milionů obyvatel je vnitřně vysídlených. Okolní státy přívaly uprchlíků nezvládají. Humanitární pomoc potřebuje nyní 13,5 milionů Syřanů.

Charita ČR pomáhá v Sýrii a sousedních státech od roku 2012. Soustředí se zejména na zajišťování zdravotní péče a potravinové i nepotravinové pomoci. Od roku 2013 spolupracovala Charita ČR s dobrovolnickou organizací v Damašku, která se zaměřila na pomoc především ženám, dívkám a celým domácnostem v nouzi. V roce 2014 poskytovala potřebným po dobu půl roku balíčky potravin a poukázky na nákup oblečení. Na severu Sýrie zahájila svoji činnost mobilní klinika zajišťující potřebné léky a základní lékařské úkony. V roce 2015 již zdravotní péči podstoupilo 5.000 obyvatel severosyrských oblastí Idleb a Hama. V Damašku se dále distribuovaly potraviny, oblečení i vybavení do domácnosti. V roce 2016 Charita ČR ve spolupráci s místním partnerem dodala do Sýrie 4 tuny léků a zdravotnického materiálu a rovněž zajistila zdravotní péči pro vnitřně vysídlené obyvatelstvo a hostitelské komunity v oblasti jižního Idlebu. Nadále trvá distribuce potravin, potřeb do domácnosti, oblečení, obuvi a nově i školních pomůcek.

Také díky letohradským dárcům se dostane k lidem zcela konkrétní pomoc, která jim ulehčí všední život uprostřed války. Pro ilustraci částky, za které CHČR pořizuje humanitární pomoc v Sýrii:

- Potravinový balíček pro 5člennou rodinu na 1 měsíc: 1.125 Kč
- Oblečení a boty pro 5člennou rodinu - vouchery v hodnotě 1.625 Kč
- Vybavení domácnosti pro rodinu: 1.125 Kč
- Drobné renovace zničených domovů (okna, střecha apod.): průměrně 3.875 Kč
- Léky: v průměru 102 Kč na pacienta
- Balíček nejnútnejšího hygienického vybavení pro rodinu s tělesně postiženým: 3.750 Kč

Srdečně děkujeme všem dárcům.

Sbírkové konto Charity ČR č. **55660022/0800, VS 182** na pomoc Sýrii je otevřeno od r. 2012 a dosud na něj občané ČR zaslali přes 12 mil. Kč.

Ve většině společností a kultur lidé často žili a žijí v různých společenských třídách a usprádaních. I Ježíš potkával lidi z několik výrazných izraelských skupin: farizeje, saduceje, esejce, herodiány a zéloty. Snažil se každému ukázat krásu boží Náruče. I k lidem na okraji společnosti, Samařanům a dokonce i pohanům.

I Ježíšovi učedníci se učili katolicitě - „otevřenosti pro všechny“. Postupně vycházeli k ostatním národům a lidem nejrůznějších náboženství a kultur, společenských postavení, různého vzdělání a bohatství.

V církvi samotné vyrostly různé teologické školy, směry, spirituality, různá hnutí, pestré společenství řeholníků a laiků.

Ne vždy se křesťané řídili životním postojem toho, kterým se oháněli - Kristem. Stalo se, že se křesťané rozpadli na několik set denominací. Po staletí jsme spolu nejen přestali mluvit, ale dokonce jsme - hrůza hrůzoucí - proti jiným křesťanům dokonce vedli války.

I naše církve - po staletí prohlašující se za jedinou a výlučnou dědičku Ježíšova odkazu - uznává svá provinění se znovu pokouší o nápravu podle Ježíšovy otevřenosti k druhým lidem.

Každý jsme trochu jiný a přece můžeme mít mnoho společného. Denně usilujeme o porozumění a spolupráci v manželství, v rodině, v zaměstnání. Je to největší umění, větší než koncert velikého hudebního tělesa. (I tam záleží na vzájemném porozumění a dobrých vztazích, nejen na hudebním „řemesle“.)

To platí i o životě církve, farnosti, diecéze až po vztahy mezi různými křesťanskými církvemi. Přijímáme i další úkol - pokojné a úctyhodné soužití mezi různými náboženstvími a lidmi dobré vůle (nehlásícími se k žádnému náboženství).

Ekumenismus nás naučil něčemu novému. Jako se Kapuleti a Montekové v příběhu „Romea a Julie“ sešli až na hřbitově, tak jsme se my křesťané a židé sešli nad strašnými hromadami zavražděných 20. století. Konečně si chceme podat ruce.

Už po desetiletí s úctou nasloucháme ostatním křesťanům a židům. Nechceme druhé předělávat, aby přijali náš pohled, naše názory a tradici. Vydali jsme se mnohými na cestu dál poznávat Ježíše a otevírat se jeho Duchu.

Čím víc se mu přiblížíme jako jednotlivci i jako společenství, tím blíže si budeme navzájem.

I rodině se učíme podobně naslouchat jeden druhému. Je to pracné, ale nemáme krásnější program.

Zveme Vás seminář na „**Jak žít spolu, když jsme rozdílní?**“ v sobotu 14. ledna ve 14 h. v Centru pod střešou. (Více informací na str. 6)

Chceme hledat, jak se vzájemně přiblížit.

DOPISY ČTENÁŘŮ

Moji milí v Kyšperku,

zase mne to naše městečko dostalo. Už před Vánocemi - to na náměstí zářil ten nejsprávnější český stromek, pěkně do široka rozložitý, s důrazem na linii, kterou má v přírodě. Žádná ta kuželovitá, špičatá a zářící hmota, o níž se taky můžete domnívat, že coby dup vystřelí do vesmíru.

A po Vánocích? Moje rodina dobře ví, že nejvíc ze všeho jako dárek uznávám knihy. A tak se jich zase sešlo.... Jedna krásnější než druhá, mazlím se s nimi skoro každý den a přenáším je z místa na místo, jako bezbranná kořata. Ten čas, v němž půjde o vítězství inteligence nad hmotou, teprve přijde, a bude to zase boj. Stručně řečeno: kam s nimi?

Vážíte-li si knih, víte, o čem mluvím. Dokázala bych knihami zaplnit jakýkoliv prostor. Jen pro ten pocit, že sáhnou a mám ji.

O tom jsem ale psát nechtěla. To je ten stařecký únik myšlenek. Omlouvám se.

Město Kyšperk-Letohrad v dobách válečných od pánů Kamila Moravce a Stanislava Adamce, to je hlavní důvod stručného sdělení, že mne něco „dostalo“.

Knihka na první pohled krásná, půvabně a náročně vypravená, po všech stránkách přitažlivá, stačí zalistovat. Musí dojmout místní, kdovíkam zatoulané rodáky i mnohem hrubšího pacifistu, než jsem já.

A to další a možná i důležitější? Nepřestávám kroutit hlavou nad tím, jak v tom mém písmáckém kraji pořád a pořád žije a obnovuje se touha inteligentních laiků zachytit co nejpřesněji to, čím je region jedinečný, svůj, jak souzní s celkem, jak se do jeho každodenního prostého řádu promítají velké události, jak byl a je sám dějiny poznamenáván...

Nepřestávám obdivovat trpělivost, vůli hledat, hrabat se v historii, prosedět každou volnou chvíli v archivech, muzeích, mezi pamětníky, a to všechno s velkým vypravěčským talentem kloubit a snoubit a udělat z toho NĚCO!

Sbírka regionální literatury o Kyšperku a okolí se zase krásně rozrostla. Vstoupí ten mimořádný přírůstek do kyšperských domácností? Všimne si ho škola?

Moc bych mu přála hodně čtenářů. Vám, pánové, Adamče a Moravče, díky a hodně sil do další mravenčí práce.

A vám, milí v Letohradě, krásný rok 2017.

EN

NÁLADY

Někdy má člověk bezdůvodně dobrou náladu a někdy právě naopak. Bývá to (nejen!!) dámská záležitost a vysvětlení je kupa. Například: 1. Hormony 2. Ženská duše 3. Výkyvy teplot a atmosférického tlaku 4. Zadržování vody v těle 5. Ženská povaha, která neví, co chce, a nedá pokoj, dokud to nedostane 6. Vliv měsíce či slunce 7. Nadměrná konzumace cukrů... a stovky dalších. My ženy se zhusta

kloníme k variantě číslo dvě, protože zní tajemně a činí z nás jemnocitná, nevyzpytatelná stvoření, namísto náladových, nesnesitelných semetrik...

Někdy to je fajn už večer, protože jdete spát s pocitem, že jste nic extra nepodělali, a už večer se těšíte, že posnídáte chleba s máslem, který vás nikdy neomrzela. Ráno vás vzbudí roztomilá cvrlikání sýkorky, které je ve ztichlé podzimní krajině rajskou hudbou. Na rozdíl od jiných dní se dnes neleknete toho člověka v zrcadle. Pásek u kalhot zapnete docela bravurně - dnes nemusíte zadržovat dech - a vyjdete do světa. Na cestě do práce znovu žasnete nad dokonalou stavbou padesátimetrového cihlového komína u fabriky. Jak to je možný, že za těch stodvacet let nespádli? U trafiky nenuceně pohovoříte s 20letým mladíkem, který se choulí na lavičce a snaží se zahřát cigaretou a kelímkem kafe. Do práce dychtivě spěcháte, protože hned na prahu vás širokým úsměvem přivítá roztomilá kolegyně, která se stále upřímně směje vašim přiblíženým vtipům... Svět je krásný...

Druhý den začíná úplně stejně. Ale cvrlikání sýkorky vás pěkně vytočí, protože normálně byste o půl šestý ještě spali. Vstanete a v koupelně raději ani nerozsvítíte, protože už víte, co vás čeká v zrcadle. Zjišťujete, že došel chleba. U snídaně pubertální synek naprosto vážně sděluje, že nejde do školy, protože nemá aktualitu. Nastává přesvědčování, takže stopové prvky klidu jsou ty tam. Jste obviněni ze všech jeho známek od trojky dolů, z tréninkových zranění za posledních pět let a z naprosto nevhodného genofondu. Ačkoli jste vyhráli a kluk do školy jde, je to jen Pyrrhovo vítězství. Nervově vypjatý výstup, na který jste nebyli připraveni, na vás zanechal znatelné stopy. Nemůžete najít oblíbené tričko, a tak nahodíte protivnou, škrábavou, studenou košili. Na cestě do práce si všimnete, že komín u fabriky se nahore pořádně droolí a před trafikou nesedí kámoš s cigárem, ale zato vás tam postříká auto. V práci vás nikdo neví, protože milá kolegyně onemocněla... Svět je nespravedlivý...

Pracovní den ale začíná - nálada nenálada. Ozve se zaklepání a přichází pán, který chce okopírovat lékařskou zprávu. Když už platí, všimnu si, že v kopírce byly šmíráky, a zákazník má tedy zprávu okopírovanou na popsáném papíře. Dnes se prostě nedaří. Omluvím se, a znova. Pán je nanejvýš shovívavý. Poděkujeme si vzájemně a rozloučíme se. Trhám špatně okopírovaný dokument, když na něm zdálky zahlédnu dvě slova: CA recta... Zatrnulo mi. Ten člověk je vážně nemocný. Vypadal ale v pohodě. Bledý, ale jaksi klidný a vyrovnaný... Kdoví kam teď šel? A má vůbec někoho? Vždyť já ho už třeba nikdy nevidím. Bože, co když ten můj namíchnutý obličej byl jeden z posledních, který v životě viděl? Chudák!!! Vždyť my vlastně nikdy nevíme, s kterým člověkem mluvíme naposledy a kdo nás vidí naposledy v životě. Tomu říkám závazek! Všechny „nespravedlnosti“ dnešního rána jsou rázem zapomenuty... /M

PTAJÍ SE MĚ, CO SE TU DĚJE

S psychoterapeutkou Věrou Roubalovou o povídání s uprchlíky a Chartě 77 po čtyřiceti letech

Za pár týdnů uplyne čtyřicet let od vzniku Charty 77. Vzpomínáte si na okamžik, kdy jste ji podepisovala?

Je to ostuda, ale nevzpomínám. Nedávno jsem se to snažila zjistit, myslela jsem si, že to bylo u našeho kamaráda Jirky Müllera, ale on říkal, že ne. Takže nevím. Pamatuju si, kdy jsme se o Chartě s mým mužem Pavlem poprvé dozvěděli. Četli jsme v Rudém právu článek Ztroskotanci a samozvanci, stranický tisk jsme odebírali, protože měl vždycky nejlepší informace. Ale to, že si nepamatuju místo podpisu, svědčí o tom, že podepsat prohlášení žádající dodržování lidských práv bylo pro nás něčím úplně normálním a samozřejmým.

Brzy po podpisu jste se s rodinou odstěhovala na malou vesnici Častrov na Vysočině. Být chartistou na venkově bývalo náročnější než v Praze uprostřed disidentské komunity. Co jste zažívali?

Samozřejmě opakované výslechy StB, ale na to jsme byli připravení, měli jsme přečtený takový ten manuál od Petra Uhla, jak se chovat. V roce 1978 mého manžela zatklí a dva měsíce strávil ve vazbě za to, že jsme u nás doma vážali samizdat.

Jak vás přijala vesnice?

Když jsme se stěhovali, šly kádrové materiály samozřejmě s námi. V Častrově bylo úplně ticho. Místní člověku řekli tak maximálně „dobrý den“, jinak nic. Ale našly se výjimky. Hned ze začátku k nám třeba přišel častrovský kostelník zeptat se, jestli něco nepotřebujeme. A když Pavla vyhodili z práce v lese, kde tahal s koněm dříví, přišel k nám dokonce soused, komunista, který bydlel pod námi. Byl strašně našťavý a říkal: „Co má tohle znamenat?“ Divil se, že vyhodí otce od tří dětí, který pracoval výborně a plnil normy. Ale to nebylo naposledy, Pavla vyhodili z práce asi osmkrát.

V celém kraji jste byli s Janem Litomiským

jediní chartisté. Takovým se pak StB mnohem víc věnovala. Měli jste strach?

Prožívali jsme to, ale snažili jsme se vzájemně se nestrašit. Samozřejmě se k nám dostávaly takové ty zprávy, jak někoho estébáci přepadli a zbili, a to na vesnici v izolaci prožíváte mnohem víc. Když se Pavel vracel vlakem z Prahy, protože se přihlásil do Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných, to nebylo příjemné. My jsme nikdy neměli auto, takže když přijel do Horní Cerekve vlakem, musel jít odtud dvanáct kilometrů v noci pěšky. Vždy jsem si říkala: O půlnoci přijel, do dvou se nebojím a od dvou se začnu hodně bát. To byla moje osvědčená metoda. Nebo pochody v noci z Pelhřimova, kdy ho zadrželi na 48 hodin a pustili v době, kdy už nejel žádný autobus. On hodně trpěl i tím, že byl inženýr a nemohl dělat pořádnou práci, to bylo ponižující. Zkrátka - nebylo to o život, ale bylo to náročné. Ale drželi jsme spolu a měli jsme se rádi. A já se navíc od přírody moc nebojím.

Jak vnímáte smysl Charty dnes po čtyřiceti letech? V čem je její poselství?

Pro mě je symbolem toho, že vždycky má smysl udělat třeba malý čin, vyjádřit se, zaujmout postoj, a ne být jen pasivní a mlčet. Nebýt lhotejný, jít proti strachu, který mě paralyzuje. Tohle je pořád aktuální.

Od revoluce se věnujete práci s uprchlíky jako psychoterapeutka. Tohle pondělí pořádáte už potřetí v Praze setkání Svíčka pro Aleppo za ukončení války v Sýrii. Kolik lidí u nás na podobné akce chodí?

Minule asi sto padesát. Bylo to výrazné, protože přišli Syřané s transparenty, to byl hodně odvážný čin.

Čím?

Uprchlíci na podobné akce moc nechodí, protože se bojí o svoje rodiny v Sýrii. Mají strach, že kdyby někdo viděl záběry z té akce, může se syrský režim mstít jejich blízkým. Jejich nedůvěra v Asadův režim je obrovská. Já mám třeba v terapii klienta, který třicet let neviděl svého otce, který prostě zmizel.

Kolik Syřanů u nás vlastně žije?

Řádově stovky, ale jsou to hlavně lidé, kteří u nás studovali nebo lidé ze smíšených manželství. Moje přítelkyně Samira, se kterou spolupracuji, je typický případ. Její otec u nás studoval medicínu, oženil se, pak se s dětmi vrátil do Sýrie a před třemi lety odtamtud musel uprchnout.

Jaký je záměr toho setkání?

Upozornit na to, co se v Aleppu děje, být vidět, aby si nás lidé všimli a začali se o situaci v Sýrii víc zajímat. Má to být trochu kontrast k té naší vánoční atmosféře. Mír v Sýrii je v současné době asi nereálný, ale chtěli bychom alespoň, aby přestalo bombardování a režim nechal civilisty z obklíčené části Aleppa odejít.

Z novinových zpráv se spíš dozvídát, že Asad město brzy dobude.

Je to tak. Pro spoustu Syřanů u nás to bude rozhodující moment, že se nevrátí. Přitom se skoro všichni vrátit chtějí, ztrátu domova vnímají jako tragedii. Obzvláště muži to vnímají

jako svou povinnost, ale riziko je obrovské, je jasné, jak by pod takovouhle vládou dopadli.

Žijí u nás lidé přímo z bombardované části Aleppa?

Ano. Jsou tu i ti, kteří přišli nedávno a většinou tam někoho z rodiny ještě mají. Část rodiny je v akutním nebezpečí a to je opravdu hrozná situace. Popisovali mi, jak když jde chvilku elektrína, jejich blízcí si trochu nabijí mobil, takže přijde zpráva „Dobré ráno“. Aby se vědělo, že žijí. Dovedete si představit, jak těmhle uprchlíkům asi je.

Jen přibližně.

Myslet pořád na tu hrůzu je nad jejich síly. Někteří mi říkají, že se snaží aspoň na chvíli na to zapomenout, aby se nezbláznili. Jenže stejně pořád cítí tlak, mají pocit, že by měli něco udělat, nějak pomoci. Je to válka v přímém přenosu, všude kolem vidí záběry a fotky. Žijí v permanentním stresu, který jim brání uklidnit se a začít nový život. Soustředit se v takové situaci třeba na výuku češtiny je hrozně těžké.

Česká společnost zažila od revoluce několik uprchlických vln, většinou z muslimských zemí. Jak si vysvětlujete, že na Syřany reaguje s takovou mírou nedůvěry?

Když přicházeli uprchlíci z bývalé Jugoslávie, nastala obrovská vlna solidarity. Bylo až neuvěřitelné, kolik my jsme tehdy pro ně dostávali oblečení nebo telefonních karet, aby mohli volat domů. Až jsme nevěděli kam s tím. Pak přišli Kosované, Afghánci a po nich Čečenci. O těch už všichni záměrně mlčeli, moc se o nich nepsalo, ale veřejnost nebyla nepřátelsky nastavená. Ti lidé byli relativně dobře přijímáni. Mám v psychoterapii několik čečenských žen. Jsou tu třeba dvanáct třináct let a říkají, že nikdy neměly žádný problém. Až poslední dva roky na ně lidé pokřikují v autobuse kvůli šátku, ať táhnou domů. Ony to vůbec nechápou a ptají se mě, co se to děje.

A co se tedy děje?

Myslím, že zásadní roli v radikalizaci společnosti sehráli političtí představitelé. Až na úplné výjimky se nenašla žádná osobnost, která by řekla, že lidem na útěku je potřeba prostě pomoci, probudila nějakou společenskou solidaritu. Místo toho se ve velkém strašilo, přidala se k tomu některá média. To má obrovský vliv. Za totality jsme byli zvyklí žít v takovém podprahovém strachu, jsme náchylní se bát. A jsme málo zvyklí mít svůj vlastní názor, který jde třeba proti mínění většiny.

Co z toho vyplývá pro uprchlíky samotné, třeba ty ze Sýrie?

Nedostává se jim toho, co ve své situaci potřebují nejvíc - pocitu přijetí. To je úplný základ. Ti lidé přišli o všechno, nejenom o své majetky a postavení, a le také o domov a o široké rodiny, na kterých kultura v Sýrii stojí. Najednou jsou rozdrobené. Přišli i o nějakou perspektivu, budoucnost a samozřejmě člověk v takovém zoufalém stavu kouká kolem sebe, jestli uvidí nějaké přívětivé oči. Spolupracuji s takovou skupinou katolíků kolem kostela na náměstí Jiřího z Poděbrad, kteří uprchlíkům ze Sýrie pomáhají. Konkrétním

rodinám třeba se zařízením bytu, dětem se školou nebo je učí česky. A ti Syřané jsou za to strašně vděční.

Léta pracujete s uprchlíky jako psychoterapeutka. S čím za vámi nejčastěji přicházejí?

Naprostá většina z nich na žádnou psychoterapii není zvyklá. Obzvláště muži z muslimských zemí to vnímají jako přiznání slabosti nebo něco takového. Takže mám mezi klienty většinu žen, ale i u nich dlouho trvá, než vznikne důvěra. Osvědčilo se mi být k nim co nejvíc otevřená a upřímná. V naprosté většině přicházejí proto, že se tu cítí osaměle.

A s tím jim můžete pomoci?

V rámci organizace InBáze, pro niž pracuji, nabízíme hodně komunitních aktivit pro děti i dospělé nebo třeba ženské skupiny. Takže tohle propojení pomáhá. Terapie s uprchlíky kolikrát není nijak hlubinná, jde o to lidi vyslechnout, pochopit, přijmout je takové, jací jsou, nebo spojit s ostatními lidmi. Potřebují kontakt a blízkost. Trápí je spousta obyčejných věcí, o kterých si potřebují popovídat, třeba že děti nestačí finančně vrstevníkům ve škole, rodiče si nemůžou dovolit zaplatit jim například hory.

Část jejich problémů se ale určitě týká minulosti, a ne přítomnosti.

Myslím, že vůbec nejhorší na situaci uprchlíka je fakt nedobrovolné ztráty domova. Od nás za minulého režimu lidé také utkali a ztratili domov, bylo to těžké rozhodování, ale probíhalo v míru. Odchod Syřanů byl vyvolán násilím a to je zásadní zkušenost, kterou my neumíme úplně pochopit. Domov vnímáme jako naprostou samozřejmost, neumíme si představit, jak obrovskou sílu má, když nás někdo o tyhle základy připraví.

Setkáváte se často u svých klientů s válečnými traumaty?

To samozřejmě také, ale nebývá to důvod, proč přicházejí. Setkala jsem se s tím hlavně u žen v podobě zážitků týrání nebo znásilňování. Není pro ně vůbec jednoduché tuhle část minulosti odkrýt a mluvit o ní. Většinou se za ni docela dlouho stydí a otevřou se, až když cítí velkou důvěru. Léčba traumatu trvá dlouho. Člověk má přirozenou tendenci traumatickou zkušenost zavřít do jakéhosi krunýře, aby se ochránil a mohl žít dál. Je to, jako když loupete cibuli, klient začíná u svrchních slupek a až postupně se můžete vydat hlouběji a zpracovávat ty nejtěžší emoce.

Terapii traumatu se věnujete i u přeživších holokaust, respektive u jejich potomků. Opravdu může děsivá zkušenost ovlivňovat ještě vnoučata těch, kdo ji zažili?

Ano. V případě holokaustu samozřejmě hraje roli, že šlo o snahu vyhladit celý národ. Takže, pokud je člověk Žid, vždycky ho dostihne představa plynových komor, kam se masově nahánějí nazi lidé, a klade si otázku, jak se to vlastně mohlo stát. Něco ho k těm hrázám vrací.

Takhle uvažovat ale ještě nemusí být traumatické.

Samozřejmě, přenos se děje hlavně skrze

vztahy v rodinách. Pro první generaci bylo typické, že o svých zážitcích z koncentráků nemluvila. U nás doma to bylo přesně takhle. Rodiče mi nikdy neřekli, že jsme židovská rodina, a já jsem se nikdy nezeptala, proč nemám prarodiče. Tátova máma skončila v plynu, mámina přežila Terezín a po válce odjela do Izraele. Dědové stihli před transporty umřít. V rodině to žilo jako nevyřčené tajemství.

Proč se o holokaustu mlčelo?

Většina přeživších mlčí, aby mohla jít dál. Hrůzy, ponížení a ztráty, co zažili, tak schovají pod ten zmíněný krunýř a izolují se od svých emocí. Právě tím se trauma přenáší dál.

Jak?

Rodiče své děti strašně milují a zároveň se hrozně bojí, že o ně přijdou. Dost často ale neumějí dětem tu lásku dávat, protože emoce jsou uzamčené. Láska se projevuje spíše strachem a pro tu druhou generaci je to nečitelné. Další prvek bývá, pokud druhá generace tuší, co její rodiče zažili, dost těžko se jim žije vedle takových silných rodičů. A ještě obtížněji se od nich v pubertě separují. Dost často se i vymění role, najednou je máma ta slabší a dcera se o ni stará. Zkrátka důsledek pro děti bývá, že vyrůstají v izolaci od emocí, což je většinou provází celým životem a ovlivňuje to jejich vztahy. Buď neumějí přirozeně projevit lásku, nebo se třeba vůbec nedokážou odpoutat od matky. Při terapeutických skupinách si všímám, jak silně se tenhle vliv přenáší i na třetí generaci, která už vyrůstala po listopadu a může si o holokaustu přečíst spoustu knih. Nadějně ale je, že pokud se jim podaří tyhle mechanismy uvidět a porozumět jim, mohou s nimi lépe žít.

V muslimských kulturách bývá velmi často přítomný antisemitismus, ostatně židovské organizace v Evropě jsou tím v čase uprchlické vlny značně znepokojené. Vy o svém židovství otevřeně mluvíte.

Setkáváte se někdy s předsudky ze strany uprchlíků?

Zatím nikdy, zažívala jsem spíš vždycky obrovské souznění. Třeba když jsem jezdila do Čechenska, přijímali mě jako někoho, kdo jejich osudu rozumí: „Vy jste naše, protože my jsme taky malý národ, který prošel určitou genocidou.“

Takové souznění pronásledovaných menšin?

Ano. Musím však dodat, že moje zkušenost je omezená, protože nemluvím anglicky a setkávám se hlavně s migranty, kteří buď mluví rusky, nebo se naučili česky. Jen jednou jsem cítila nejistotu při rozhovoru s jedním Palestincem v uprchlickém táboře. Ale on žádnou nevraživost nedával najevo, spíš to byl můj strach. Pro moje židovství je současné dění ve světě ohrožující něčím úplně jiným. Dlouho jsem přemýšlela, jestli to mám vůbec říkat, protože lidé jsou na taková srovnání hodně citliví a mělo by se jimi šetřit. Nechci se nikoho dotknout, ale nedá mi to – to, co se děje v Aleppu, mně osobně hodně připomíná holokaust.

Čím?

Obklíčit město, vyhladovět ho, uzavřít únikové cesty a pak systematicky vyvražďovat civilisty, kteří uvnitř zůstali, to je prostě plánovaná likvidace části národa. A zatímco nacisté se genocidu snažili trošičku schovávat, teď o tom, co se děje například v Aleppu, všichni víme, sledujeme to naživo. Je to veřejná likvidace.

Takže vaše etnická zkušenost je něčím, co vás k syrské válce přitahuje?

Naprosto. Mně se prostě ozývá to, čemu říkám židovské pocity. Proto mi Aleppo nedá spát a mám potřebu udělat alespoň něco malého jako tenkrát v čase Charty 77. Mluvit o tom, zapálit společně svíčku, protestovat.

Respekt 50/2016

CO UMOŽNILO NAŠI DEVASTACI

Řada komentátorů a některé titulky tiskovin hlásaly, že Miloš Zeman devastuje českou společnost. Jenže to je pouze důsledek. Proto bychom se měli ptát: Co umožnilo v naší civilizaci vstup do politiky osobám, které devastují veřejný prostor, překračují všechny zavedené zvyklosti, bezostyšně lžou, vymýšlejí spiklenecké teorie, urážejí soupeře a útočí na institucionální podstatu státu a politickou orientaci?

Tento problém se netýká jen České republiky, ale potýkají se s ním mimo jiné i Spojené státy, které byly dlouho příkladem fungující demokracie. Taková demokracie byla vždycky o kompromisech, o snaze dobrat se pravdy, kterou nikdo nevlastnil.

Proč najednou odmítáme systém, který nám umožnil žít od druhé světové války v míru a zabezpečil nám vysokou životní úroveň? Odpověď, jak připomínají někteří politologové, je možné hledat už ve sto osmdesát let starém díle Alexise de Tocquevilla. Podle něj

občan, který se věnuje jenom obchodu, produkuje nepolitické prostředí soustředěné jen na vlastní prospěch.

Proto čím je širší liberalismus, tím víc jsou lidé apolitičtí. Tento proces, předvídal Tocqueville, nakonec demokracii vyprázdní. Občané se vzdají možnosti spoluúčastnit se na budování státu a stát se promění v diktaturu, esteticky egalitářskou s akceptovaným úplatkářstvím.

Další otázka pak je: Jak jsme to mohli dopustit? Odpověď zní: Naše politika a ekonomie neučinila soukromí součástí politiky, jak se předpokládalo ještě na konci šedesátých let, ale naopak privatizovala politiku. To má za následek, že spoustu času ztrácíme tím, že uvažujeme o penězích a o zisku: kalkulujeme, dokonce i se státními vyznamenáními, abychom profitovali na nízkých nákladech a zvýšili osobní zisk. Naše duše jsou tím vystaveny velkému podráždění, přesyceny výzvami, které se ale všechny týkají pouze jednoho segmentu naší existence.

Společnost se díky tomu dostala do stadia,

kdy hlavním cílem není spokojený konzument, ale naopak stále nespokojený člověk, který je drážden virtuálním elektronickým světem, ale přitom každé vzrušení se ho dotkne jen na velice krátký čas. Svět se pro normálního člověka stává složitý a těžko srozumitelný, a proto hledá jednoduché odpovědi na složité otázky.

To umožňuje na jedné straně politikům, jako je Andrej Babiš, útočit na lidi prázdnými hesly typu: „Nejsme jako politici, makáme.“ Na druhé straně - aby se mocichtivý politik udržel v centru veřejného zájmu, stačí mu k tomu upozorňovat na sebe tím, že všechny normy překračuje. Na tuto kartu sázejí politici jako Miloš Zeman nebo Donald Trump.

Můžeme si za to sami, když jsme zapoměli na to, že pravda představuje nekonečný proces, úsilí a vítězství osobní odpovědnosti nad kolektivní odpovědností. Ale protože nebezpečí, v kterém žijeme, proti nebezpečí, které nám předvádí televize, je nudné: už nás nevzrušuje a ocitáme se v pasti.

Karel Hvizďala, Týdeník Rozhlas 46/2016

B - N - T

Jeden sochař rakouské moderní školy měl krásný nápad. Z uslechtilého kamene vytvořil sochu, která má sdílný tvar, ale jejíž pojmenování závisí na názoru každého z diváků. Co vidíte? Balík. Zásilku. Bednu. Zabalenou věc. Neznámý předmět v pouzdře. Jakési bohatství naskládané dovnitř nepřesné charakterizovatelné, ale pevně ohraničené krabice. Řečeno nejprostěji a jako vždycky tedy zároveň nejtajemněji: něco v něčem.

Na poušti, o jejíž písek se už po tisíciletí válčí, vidíte ležet objekt brutto. Blok kamene zdálky

ani nevypadá jako kulturní zboží. Zdá se, že tu od věků nepohnutě leží jak bludný balvan zkamenělá truhla úmluvy, z nebes svržený prorocký meteorit, nebo oltářní stolec, který tu zanechaly křížácké výpravy, anebo vznešený vynález globální pošty, jejíž úřední instituce se neuvěřitelně vypařily až na jediný ostatek posledního - a proč ne prvního balíku. Teprve při bližším pohledu, a kdo se odváží i hmatem, rozeznáváme tesaný reliéf, překládání obalové hmoty, falce a křížující se provazy. Provaz tesaný také do jednoho kusu kamene má svoje vlákno, cit tahu a držení, navázané uzle.

Jsme pořád zvědaví jako děti a tajemství nás krásně dráždí. Co je uvnitř? Ale tára, ačkoli je tak věrně udělaná, nedá se strhnout. Zcela realistický detail působí abstraktně, takřka symbolicky jako pomyslná vazba rovnoběžek a poledníků, kterou světoběžník spoutal zeměkouli. Dívám se dojat velkolepým dojmem z díla, které je poměrně malé. Pociťuji úctu před tajemstvím jako kdysi dávno monotheistický apoštol, když stanul v pohanském Římě před chrámem, jenž byl zasvěcen Neznámému Bohu.

Hmota a duše se rozbalit nedá. Netto zůstane vždycky uvnitř, stále ještě za prahem našich posledních objevů. O tom, co je uvnitř, můžeme mít jen představy a jejich líčením se zabývá krásné umění. Jakým božským obsahem zalidnila antika nebesa a zaplnila temnou prázdnotu smrti? A co je mýtus? Do jaké architektury vystavěla církev

obřad latinské mše a tajemství božského těla v gramu chleba. A co je víra? Jak dokonale přemohla řeč smrtelnou paměť grafickým znakem písma. A co je slovo? A co je tah štětce a hudební kánon a lidová písnička.

Fyzik říká, že hmota září. Že září srdce, říká milující člověk a nemusí být ani nadaným básníkem. Oba mají pravdu a vždycky budou svobodní, protože neusilují o žádný majetek dělitelný na B - N - T. Vracejí se k obsahu, k jednotě, sevřenosti, hledají a vytvářejí obsah, a proto se vrací k sobě, což mnohdy znamená do samoty, ale nikdy do opuštěnosti. Myšlenky přirovnávám radši ke květinám než ke střelám, ačkoli obojí má smysl jen bez obalu. Kdo chce být prostý jako květina, bude zrovna tak křehký. Příroda kytky do papíru nebalí, i když musí zmrzdnout.

Obalová technika je jedním z velkých hříchů průmyslové civilizace. Věnujeme a musíme věnovat větší pozornost obalu než obsahu. Nechtějte banální ilustrování tohoto faktu a vzpomeňte si jen, jaké starosti vám působí lahve, noviny, knihy, plech, železo, automobily, letadla, bunkry a zastaralé torpédoorbce. Nettová krása a tárový ornament se odcizily jako nevěrní manželé, jimž slušnost a ohled na tradice zabraňuje v rozvodu. Zbývá brutální konzumování. Zelené lesy mizí v papírnách, spermata ve skafandrech a nitro země se neobjevuje, nýbrž drancuje jen proto, aby se dnes lehce zabalilo, co se zítra s námahou bude vyměšovat. Neuvěřitelné! Lidský obsah se má rovnat obsahu zaživací trubice a statistika hladu mě chce celkem lehce usvědčovat z rouhání.

Krutá a spleť povrchnost naší doby nemá žádné univerzální řešení. Ať se každý odvolává na svoji vlastní naději a obrací se ke svým bohům. Já si jen vzpomněl na jeden kamenný balvan v poušti.

Alexandr Kliment

Asi každému se v životě někdy stalo, že se za sebe styděl. Třeba ve chvíli, kdy nechtěl holčičce na pískovišti půjčit bábovku. Nebo když svého spolužáka či spolužačku uhodil ve škole pravítkem. Příklady bych mohla vymyslet jistě mnoho a snad jde o případy omluvitelné, byli jsme přece jen děti. Jenže já se za sebe styděla nedávno, už jako dospěláčka. Styděla jsem se za svou hloupou reakci a za neschopnost zachovat se správně.

Začalo to úplně nenápadně běžným ranním rituálem: jdu do trafiky koupit si svůj oblíbený časopis. Předem mnou stojí ve frontě nějaký pán, má černé vlasy, na sobě montérky, asi si odskočil z práce, prolitné mi hlavou. Nevěnuju mu však nějakou zvláštní pozornost, proč taky. Když je pán na řadě, slyším ho, jak žádá o jedny sirky. A v tom se na druhé straně za pultem ozve znechucené mlasknutí.

To znechucené mlasknutí vyšlo z úst paní prodavačky, která krabičku sirek podává pánovi do ruky. Ten jí s díky na oplátku vrácí pár drobných a odchází. Krom otráveného obličejce paní prodavačky a jednoho mlasknutí není na této situaci nic moc divného. Pak ale přichází závěrečná scénka.

Když už člověk v montérkách otočen zády odchází, paní prodavačka udělá výmluvnou grimasu, při které si zkroutí snad všechny svaly v obličejí, že i já se leknu. „Tfuj,“ pronese při zaklapnutí dveří a otre si o šaty ruku, kterou se dotkla pána v montérkách. Jako když sáhnete na něco hnusného, slizkého a to vám ulpí na kůži a vy se toho nemůžete za nic na světě zbavit.

A teď jsem na řadě já. V několika sekundách situaci vyhodnocuji, než mi dochází, o co tu šlo. Pána v montérkách ještě vidím skrz výlohu, kromě pracovního oděvu a černých vlasů má i tmavou kůži. Dochází mi, oč tu běží, je to Rom.

V dalších vteřinách vyhodnocuji chování paní prodavačky, ale ne dost rychle a rázně, jak ukazují mé reakce. Dívám se na ni a ona na mě. Ví, že jsem to vše viděla. Vtom se povzbudivě usměje a očima naznačí takové to - no však víte. A já jí to spolknou, opětuju letmý úsměv, jako bych tiše souhlasila s jejím nehorázným chováním. Proč jsem to udělala, ptám se pak ohromeně sebe samé cestou z prodejny. Nebudu si tím lámat hlavu, je to prkotina, já za tu paní přece nemůžu, snažím se to pak pro sebe nějak uzavřít. Ale cítím, že tak jednoduché to nebude.

Podle psychologa Philipa Zimbarda jsou stejně vinni ti, kteří vidí, jak druzí činí zlo, a nezastaví je. A má pravdu a je to přesně i můj případ. Ten muž nebyl špinavý, nezdvořilý nebo opilý, jedinou příčinou úšklebků paní prodavačky bylo to, že měl jinou barvu kůže než ona.

A já, místo abych té ženě něco řekla, nebo alespoň nesouhlasně zakroutila hlavou, jsem tam jen tak stála a ještě jí vrátila úsměv. Stála jsem se pro ni spojencem, který stvrzuje, že její chování je v pořádku.

dokončení ze str. 2

POSELSTVÍ ŘÍMSKÉHO BISKUPA FRANTIŠKA K 50. SVĚTOVÉMU DNI MÍRU

Rozhodné a důsledné uplatňování nenásilí přineslo ohromující výsledky. Úspěchy, jichž dosáhli Mahátma Gándhí a Khan Abdul Ghaffar Khan při osvobozování Indie a Martin Luther King jr. v boji proti rasové diskriminaci, nebudou nikdy zapomenuty. Zvláště ženy jsou často vůdčími osobnostmi při uplatňování nenásilí, jako například Leymah Gbowee a tisíce liberijských žen, jež organizovaly modlitební a protestní nenásilná setkání (*pray-ins*), čímž dosáhly toho, že se konala jednání na vysoké úrovni o skončení druhé občanské války v Libérii.

Nemůžeme zapomenout ani na epochální desetiletí zakončené pádem komunistických režimů v Evropě. Křesťanská společenství k tomu přispěla naléhavými modlitbami a odvážnými akcemi. Mimořádný vliv měla služba a učitelský úřad svatého Jana Pavla II. Když můj předchůdce v encyklice *Centesimus annus* (1991) uvažoval o událostech roku 1989, zdůraznil, že epochální změna v životě lidí, národů a států se uskutečňuje „nenásilným bojem, který použil pouze zbraní pravdy a spravedlnosti“. Tento proces politického přechodu k míru byl částečně umožněn „nenásilným působením lidí, kteří vždy odmítali podrobit se moci násilí a dokázali postupně nalézt účinné prostředky k tomu, aby vydali svědectví pravdě.“ A zakončil: „Kéž se lidé naučí nenásilně bojovat za spravedlnost, zřítí se ve vnitřních sporech třídního boje a v mezinárodních konfliktech války!“

Církev se angažovala v nenásilných mírotvorných strategiích v mnoha zemích a podněcovala dokonce i ty nejnásilnější aktéry v úsilí o vytvoření spravedlivého a trvalého míru.

Takové úsilí vynakládané ve prospěch obětí nespravedlnosti a násilí není výlučným dědictvím katolické církve, ale je vlastní mnoha náboženským tradicím, pro něž „soucit a nenásilí jsou podstatné a ukazují cestu života“.

Možná že kdybych zareagovala správně, zastyděla by se. Možná by svésila hlavu a už nikdy nic podobného neudělala. To je samozřejmě jen možná, které se nikdy nedozvím. Co však vím s jistotou, je, že až příště paní prodavačka své mlaskání a otírání ruky zopakuje, bude to tak trochu i díky mně.

Ano, lituji velice svého chování. Doma jsem si přehrávala tisíce scénářů toho, jak jsem mohla zareagovat a jak to mohlo dopadnout. Mohla z toho být třeba hádka. Klidně. Já bych však domů odcházela s hlavou vztýčenou. Takhle jsem jí naopak strčila do písku a mohu jenom doufat, že pokud se příště stanu svědkem podobné situace, už nezůstanu jako přikovaná. Naopak, najdu v sobě odvahu slušně říct, jak se správně chovat k druhým lidem.

Respekt 39/2016

Naléhavě prohlašuji: „Žádné náboženství není teroristické.“ Násilí je znesvěcením Božího jména. Stále neúnavně opakujeme: „Násilí nikdy nemůže být ospravedlněno Božím jménem. Pouze mír je svatý. Pouze mír je svatý, nikoli válka!“

Domácí kořeny nenásilné politiky

5. Pokud lidské srdce je zdrojem, z něhož vychází násilí, potom je třeba jít cestou nenásilí především v nitru rodiny. Je to součást oné radosti z lásky, kterou jsem popsal v březnu 2016 v apoštolské exhortaci *Amoris laetitia*, vydané na závěr dvouleté církevní reflexe o manželství a rodině. Rodina je nezbytným tavicím kotlem, kde se manželé, rodiče a děti i sourozenci učí komunikovat a nesobecky se starat jedni o druhé a neshody anebo dokonce konflikty řešit ne silou, ale dialogem, úctou, hledáním dobra toho druhého, milosrdenstvím a odpuštěním. Z nitra rodiny vychází radost lásky do světa a šíří se do celé společnosti. Etika bratrství a mírového soužití mezi lidmi a mezi národy se ostatně nemůže zakládat na logice strachu, násilí a uzavřenosti, ale na zodpovědnosti, úctě a na upřímném dialogu. V tomto smyslu vznáším svou výzvu ve prospěch odzbrojení, jakož i zákazu a zrušení jaderných zbraní; jaderné odstrašování a hrozba jistého vzájemného zničení nemohou zakládat tento druh etiky. Se stejnou naléhavostí naléhavě prosím, aby se zastavilo domácí násilí a zneužívání žen a dětí.

Svatý rok milosrdenství, který skončil v listopadu 2016, byl výzvou, abychom se zahleděli do hloubky svého srdce a nechali tam vstoupit Boží milosrdenství. Svátý rok nám umožnil, abychom si uvědomili, jak početné a různé jsou osoby a sociální skupiny, s nimiž se zachází lhostejně a které jsou obětmi nespravedlnosti a trpí násilím. Ti všichni jsou součástí naší „rodiny“, jsou to naši bratři a sestry. Proto politiky nenásilí musejí začínat za zdmi domova, aby se pak šířily do celé lidské rodiny. „Příklad svaté Terezie z Lisieux nás vybízí k prožívání malé cesty lásky, abychom nezameškávali příležitosti k laskavému slovu, k úsměvu či k jakémukoli drobnému gestu, které zasévá mír a přátelství. Celostní ekologie je tvořena i jednoduchými každodenními gesty, skrze něž prolamujeme logiku násilí, vykořisťování a sobectví.“

Moje výzva

6. Vytváření míru prostřednictvím aktivního nenásilí je potřebným prvkem odpovídajícím trvalému úsilí církve omezovat používání síly prostřednictvím mravních norem, skrze její účast na práci mezinárodních institucí a díky kvalifikovanému příspěvku mnoha křesťanů k vypracování legislativy na všech úrovních. Sám Ježíš nám v takzvané horské řeči poskytuje „příručku“ k této strategii. Osm blahoslavenství (srov. Mt 5,3-10) vytýčuje profil osoby, kterou můžeme nazvat blahoslavenou, dobrou a autentickou. Blahoslavení tiší - říká Ježíš - milosrdní, tvůrci pokoje, lidé čistého srdce, ti, kteří hladovi a žízní po spravedlnosti.

To je zároveň program a výzva pro politické a náboženské leadery, pro zodpovědné za mezinárodní instituce, podnikové a mediální řídicí pracovníky celého světa: aplikovat blahoslavenství při vykonávání své zodpovědnosti. Je to výzva k vytváření společnosti, společenství nebo podniku, za něž jsou zodpovědní, ve stylu tvůrců pokoje; znamená to prokazovat milosrdenství odmítáním skartace lidí, škod na životním prostředí a touhy zvítězit za každou cenu. To vyžaduje připravenost „ochotu snášet konflikt, řešit ho a přetvořit ho na spojující článek nového procesu“. Konat tímto způsobem znamená volit si solidaritu za svůj styl, aby se vytvářely dějiny a budovalo se sociální přátelství. Aktivní nenásilí představuje způsob, jak dokázat, že jednota je skutečně silnější a plodnější než konflikt. Ve světě je všechno niterně propojené. Zajisté se může stát, že rozdílnosti budou způsobovat spory; postavte se k nim konstruktivně a nenásilně tak, aby „konflikty, napětí a protiklady mohly dosáhnout mnohotvárné jednoty, jež plodí nový život“ a zachovaly se „cenné možnosti protikladných polarit“.

Ujišťuji všechny o tom, že katolická církev bude u každého pokusu o vytváření míru i prostřednictvím aktivního tvůrčího nenásilí. Dne 1. ledna 2017 vzniká nové dikasterium pro službu integrálnímu lidskému rozvoji, které bude církvi pomáhat v tom, aby se stále účinněji zasazovala o „nesmírná dobra, jimiž jsou spravedlnost, mír a starost o stvoření“, a v její péči „zvláště v otázkách týkajících se migrace, lidí potřebných, nemocných a vyloučených, postavených na okraj a obětí ozbrojených konfliktů a přírodních katastrof, vězňů, nezaměstnaných a obětí otroctví a mučení“. Každá činnost tímto směrem, jakkoli je skromná, přispívá k vytváření světa svobodného od násilí, což je první krok ke spravedlnosti a míru.

Závěrem

7. Jak už se stalo tradicí, podepisuji toto poselství 8. prosince, o slavnosti Neposkrvněného Početí Panny Marie. Maria je Královnou míru. Při narození jejího Syna andělé chválili Boha a přáli na zemi pokoj všem mužům a ženám (srov. Lk 2,14). Prosme Pannu Marii, aby byla naší vůdkyní.

„Všichni si přejeme mír. Mnoho lidí ho každodenně buduje malými úkony a mnozí trpí a trpělivě snášejí námahu při mnoha pokusech o jeho vytváření.“ V roce 2017 se snažme svou modlitbou a svým jednáním o to, abychom se stali lidmi, kteří ze svého srdce, ze svého konání i ze svých slov vyhostili násilí, a abychom vytvářeli společenství nenásilí, která se starají o společný domov. „Nic není nemožné, pokud se obrátíme k Bohu s modlitbou. Všichni mohou být tvůrci pokoje.“

Ve Vatikánu 8. prosince 2016 František

PODĚKOVÁNÍ ZA BOHATSTVÍ ROKU 2016

Především děkujeme Bohu za to, že ho máme a zajeho přátelství...

Jsem vděčný každému z Vás, kdokoli nezištně sloužíte farnosti a obci. Nemám tolik místa, abych vyjmenoval každého z Vás - prosím, dosadte si Vaše jména, když připomenu, k čemu dobrému přispíváte.

Děkuji Vám za Vaši práci na své osobnosti. A za zájem o druhé. Děkuji Vám za vše, co děláte pro dobré rodinné vztahy, pro své staré a nemocné, pro farnost a pro své obce. I za pohostinnost srdce, vůči těm, kteří k nám přijíždějí.

Vy, rodiče, se snažíte svým dětem předat to, co pokládáte pro život za nejdůležitější.

Snažíme se být nablízku jeden druhému od křtu až po vyprovázání našich drahých ke vzkříšení. Jsme vděční starým i mladým, učitelům, skautům, Orlům i hasičům ...

Charita je velkým požehnáním pro potřebné ... Snoubenci, důchodci, řada společenství manželů a skupina mužů se scházejí k povzbuzení a vzdělávání.

Děkujeme České křesťanské akademii za řadu cenných přednášek a koncertů. Pořadatelům Mezinárodního hudebního festivalu, sboru Familia cantorum, Základní umělecké školy, varhaníkům a zpěvákům. Za uspořádání krásných výstav v orlickém kostele. Za přípravu bohoslužeb - včetně ekumenických - a dalších slavností. Za pohoštění a program ... Jsme vděční paním, které uklízejí v kostelích, kostelníkům, varhaníkům a zpěvákům. Členům Farní rady.

Děkuji Vám všem, kteří jste nezištně v čemkoliv dobrém pomáhali nebo velkoryse přispěli peněžním darem.

Cokoliv kdo udělal dobrého, vědomě nebo nevědomě, ke cti a slávě Boží vykonal.

Děkuji představitelům a zastupitelům Města Letohradu, Pardubického kraje i dalším

státním úředníkům za všechnu dobrou práci. Děkujeme i těm, které jsem nezmínil.

Za sebe i farnost: Václav Vacek

K přípravě na bohoslužby o nedělích a svátcích

neděle 8.1. Ponoření Ježíše do Jordánu

7.15 h. Letohrad	Iz 42,1-4.6-7	Ž 29
8.45 h. Mistrovice	Sk 10,34-38	
10.15 h. Orlice	Mt 3,13-17	

sobota 14.1. 18 h. Mistrovice

neděle 15.1.	2. v mezidobí	
7.15 h. Letohrad	Iz 49,3.5-6	Ž 40
8.45 h. Lukavice	1 Kor 1,1-3	
10.15 h. Orlice	J 1,29-34	

sobota 21.1. 18 h. Lukavice

neděle 22.1.	3. v mezidobí	
7.15 h. Letohrad	Iz 8,23b-9,3	Ž 27
8.45 h. Mistrovice	1 Kor 1,10-13.17	
10.15 h. Orlice	Mt 4,12-23	

sobota 28.1. 18 h. Mistrovice

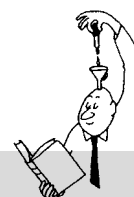
neděle 29.1.	4. v mezidobí	
7.15 h. Letohrad	Sof 2,3. 3,12-13	
8.45 h. Lukavice	Ž 146 1 Kor 1,26-31	
10.15 h. Orlice	Mt 5,1-12a	
17.00 h. evang. kostel	- ekumenická bohoslužba	

sobota 4.2. 18 h. Lukavice

neděle 5.2.	5. v mezidobí	
7.15 h. Letohrad	Gn 2,7-9. 3,1-7	
8.45 h. Mistrovice	Ž 51 Řím 5,12-19	
10.15 h. Orlice	Mt 4,1-11	

sobota 11.2. 18 h. Mistrovice

neděle 12.2.	6. v mezidobí	
7.15 h. Letohrad	Sir 15,16-21	Ž 118
8.45 h. Lukavice	1 Kor 2,6-10	
10.15 h. Orlice	Mt 5,17-37	

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv. Václava v Letohradě

Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad, tel. 465 620 357 • Redakce: Václav Vacek, Iva Marková, jazyková úprava Jana Kalousková • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz • uzávěrka je 20. každého měsíce
Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Sazba: JPG, Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741